SZKLARSKA PORĘBA

Fot. Szymon Staniec, CC BY 4.0, Wikimedia Commons

Szklarska Poręba leży w dolinie Kamiennej, między Karkonoszami od południa a Górami Izerskimi od północy. Samo miasto leży na wysokości od około 440 do 886 metrów nad poziomem morza, a jego granice administracyjne sięgają grzbietu Karkonoszy, do 1471 metrów. Obok Karpacza to jedna z dwóch głównych baz wypadowych w polskie Karkonosze. Miasto ciągnie się wzdłuż drogi na kilka kilometrów, więc przejazd między poszczególnymi punktami zwykle wymaga samochodu albo autobusu.

UKŁAD MIASTA

Szklarska Poręba dzieli się na trzy części: Dolną, Średnią i Górną. Centrum i główny dworzec kolejowy Szklarska Poręba Górna leżą w Szklarskiej Porębie Górnej, a dolna stacja kolei na Szrenicę w Marysinie, przy ulicy Turystycznej 25a. Szklarska Poręba Dolna, najstarsza część miasta, leży kilka kilometrów niżej, przy drodze do Piechowic. Pociągi też się tam zatrzymują, ale do centrum i na szlaki pod Szrenicę jest stamtąd daleko, dlatego sprawdź wcześniej, gdzie leży nocleg względem planowanych wycieczek.

CO ZOBACZYĆ

Wodospad Kamieńczyk, najwyższy w polskich Karkonoszach, leży nad Szklarską Porębą Górną. Czerwony szlak w stronę Szrenicy prowadzi do niego niespełna dwa kilometry. Wodospad Szklarki jest niższy, a dojście do niego krótsze. Leży przy drodze krajowej nr 3 w stronę Piechowic, już w ich granicach, kilka kilometrów drogą od centrum. Od parkingu przy drodze to 300 do 400 metrów szeroką ścieżką, czyli 10 do 15 minut.

Chybotek to granitowa skałka, którą da się rozkołysać ręką. Stoi po północnej stronie doliny, na zboczu Gór Izerskich, na pograniczu Szklarskiej Poręby Średniej i Dolnej. Dojście jest krótkie i łatwe, około pół godziny niebieskim szlakiem od ulicy Piastowskiej albo czarnym, a potem niebieskim, od parkingu przy ulicy Jeleniogórskiej. Zakręt Śmierci to ostry zakręt i punkt widokowy na Drodze Sudeckiej ze Szklarskiej Poręby

do Świeradowa-Zdroju, na wysokości 775 metrów, z panoramą Karkonoszy i Kotliny Jeleniogórskiej. Od 2020 roku stoi tam platforma widokowa.

Kolej krzesełkowa na Szrenicę startuje w Marysinie, przy ulicy Turystycznej 25a. Ma dwa odcinki z przesiadką, operator podaje około 20 minut na odcinek, razem około 40 minut, a górna stacja leży na wysokości około 1310 metrów, tuż pod szczytem. To skraca wejście w wyższe partie Karkonoszy z kilku godzin do spaceru po grani.

Nazwa miasta wzięła się od hut szkła, które przez wieki wędrowały w górę doliny za drewnem na opał. Tradycję pokazuje dziś Leśna Huta przy ulicy Kołłątaja, niewielka huta z pokazami formowania gorącego szkła i galerią. Huta Józefina, po wojnie Julia, pracowała w Szklarskiej Porębie do 1993 roku; dzisiejsza Huta Julia, którą zwiedza się z pokazem ręcznego wyrobu szkła, działa w sąsiednich Piechowicach. Dom Carla i Gerharta Hauptmannów przy ulicy 11 Listopada, dziś oddział Muzeum Karkonoskiego, przypomina o braciach pisarzach. Gerhart, późniejszy noblista, zamieszkał tu w 1891 roku i napisał tu między innymi „Tkaczy", a Carl mieszkał w tym domu do śmierci w 1921 roku.

ILE TO TRWA

WODOSPAD KAMIEŃCZYK ZE SZKLARSKIEJ PORĘBY GÓRNEJ	1,5 do 2 godzin w obie strony
WODOSPAD SZKLARKI OD PARKINGU PRZY DRODZE NR 3	około pół godziny w obie strony, plus dojazd z centrum
CHYBOTEK OD ULICY PIASTOWSKIEJ ALBO OD PARKINGU PRZY DRODZE JELENIOGÓRSKIEJ	około godziny w obie strony
KOLEJ NA SZRENICĘ	około 40 minut w jedną stronę, dwa odcinki z przesiadką
ZAKRĘT ŚMIERCI	kilka minut jazdy z centrum

Dwa, trzy dni pozwalają obejrzeć większość punktów bez pośpiechu. Na jeden dzień trzeba wybrać, bo dojazdy między częściami miasta zjadają czas.

O CZYM WARTO WIEDZIEĆ WCZEŚNIEJ

- **Odległości w mieście.** Szklarska Poręba jest rozciągnięta wzdłuż drogi na kilka kilometrów, więc bez samochodu trzeba liczyć się z dojazdem autobusem albo dłuższym spacerem między atrakcjami.
- **Parkingi w sezonie.** Przy Szklarskiej Porębie Górnej i stacji kolei krzesełkowej miejsc brakuje w weekendy i w wakacje, zwłaszcza w środku dnia.
- **Bilety na kolej krzesełkową.** Ceny i godziny kursowania zmieniają się sezonowo, aktualne informacje trzeba sprawdzić na stronie operatora, w szczycie sezonu bywają kolejki.
- **Pogoda w górach.** Na Szrenicy i wyżej pogoda potrafi się zmienić w ciągu godziny, nawet gdy w mieście świeci słońce. Kurtka przeciwdeszczowa przydaje się przez cały rok.
- **Sezon zimowy.** Miasto jest też ośrodkiem narciarskim, więc w zimie ruch i ceny noclegów rosną, a część szlaków pod Szrenicą biegnie wtedy inaczej albo jest zamknięta.

CO OBOK

Jakuszyce to najwyżej położona część miasta, około 10 minut jazdy od centrum. Na Polanie Jakuszyckiej jest około 100 kilometrów tras biegowych i strzelnica biatlonowa. Zimą odbywa się tu Bieg Piastów, a we wrześniu jego rowerowa odmiana z maratonem MTB. Świeradów-Zdrój z uzdrowiskiem i wieżą widokową leży 20 do 30 minut jazdy Drogą Sudecką. Do Karpacza, drugiej głównej bazy karkonoskiej, ze świątynią Wang, jedzie się przez Kotlinę Jeleniogórską 40 do 50 minut.

PRZYDATNE LINKI

- Powiat Karkonoski, strona starostwa powiatowego
- Szklarska Poręba, strona miasta
- Nowiny Jeleniogórskie (nj24.pl), wiadomości z Jeleniej Góry i okolic

MAŁO KTO WIE

- **Elektrownia sprzed ponad stu lat wciąż pracuje.** Przy ulicy Jeleniogórskiej stoi siłownia wodna z 1900 roku, zbudowana dla fabryki papy i tektury, którą Otto Opitz założył w 1872 roku. Pracują w niej dwie turbiny Francisa wyprodukowane w 1922 roku, a od 1995 roku można je oglądać ze specjalnego balkonu w mieszczącym się tu Muzeum Energetyki Jeleniogórskiej.
  Źródło: Wikipedia; trop: skrytka „Muzeum Energetyki" (autor: I&F, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **Po piryt kopano tu już w XVI wieku.** Kopalnie pirytu wspominają dokumenty już z 1530 roku, a lokalna tradycja przypisuje rozpoczęcie wydobycia Walończykom. Piryt przerabiano w witriolejni nad Kamienną, wytwórni kwasu siarkowego czynnej w latach 1772–1856. Poniżej Zakrętu Śmierci zachowały się sztolnie dawnej kopalni: schodzi się do nich czarnym i żółtym szlakiem, a po około 15 minutach skręca w wąską ścieżkę. Zwiedzać można tylko część korytarzy.
  Źródło: Wikipedia, KarkonoszeGO; potwierdzenie: Sztolnie dawnej kopalni pirytu, turystyczna.szklarskaporeba.pl; trop: skrytka „Kopalnia Pirytu „Friedrich Wilhelm" - część południowa BONUS" (autor: katul, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **Kościół Bożego Ciała powstał ze ślubu.** Neoromański kościół z lat 1884–1886 ufundował hrabia Schaffgotsch, właściciel Cieplic, wypełniając złożony wcześniej ślub. Poświęcono go 8 września 1887 roku. W ołtarzu głównym wisi obraz Wlastimila Hofmana „Chrystus z Eucharystią", na którym w tle widać Szrenicę.
  Źródło: Wikipedia; trop: skrytka „Kościół p.w. Bożego Ciała" (autor: sajmon, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **Schronisko przy Kamieńczyku ma przedwojenny rodowód.** Przed wojną wodospad nosił niemiecką nazwę Zackelfall, a pięć minut po schodach nad wąwozem, na wysokości 840 metrów, działała Zackelfallbaude, schronisko na 35 łóżek z pełnym wyżywieniem. Budynek przetrwał wojnę, po niej mieściła się w nim strażnica Wojsk Ochrony Pogranicza, a w 1984 roku spłonął podczas remontu. Odbudowano go w tym samym miejscu i dziś działa tam schronisko Kamieńczyk.
  Źródło: Karl Baedeker, Schlesien: Riesengebirge, Grafschaft Glatz, 1938; potwierdzenie: hasajacezajace.com, Wodospad Kamieńczyka
- **Miasto rosło za wędrującymi hutami szkła.** Dawni szklarze karczowali i zużywali na opał las wokół pieca, po czym przenosili hutę głębiej w góry, a wykarczowaną ziemię zostawiali osadnikom pod uprawę. Ten cykl, powtarzany przez pokolenia wzdłuż doliny, tłumaczy dzisiejszy układ miasta rozciągniętego na kilka kilometrów, od Dolnej po Górną Szklarską Porębę.
  Źródło: Karl Baedeker, Schlesien: Riesengebirge, Grafschaft Glatz, 1938; potwierdzenie: Historia miasta, turystyczna.szklarskaporeba.pl

Fakty w tym przewodniku sprawdzono w październiku 2026 r.

AUTOR

Marcin Roszak

Związany z Cieplicami. Zgłosił do budżetu obywatelskiego odbudowę wieży widokowej na Sołtysiej Górze i pilnował projektu aż do jej otwarcia. Przewodniki opracowuje na podstawie sprawdzonych źródeł. Więcej: marcinroszak.eu.